

Xabier Unanue Alberdi

*Zestoa, Gipuzkoa
(1943)*

Aurkibidea

Biografia

Zestoako Iruita baserrian jaio zen 1943an eta 3 urte zituela kalera joan ziren bizitzera. Ama Iruitakoa bertakoa zuen eta aita Etorrakoa. 3 anai-arrebaren artean gazteena da bera. Eskolan mixerikordian ibili zen lehenbizi, mojekin, eta San Jose ikastetxean gero. "Guztiok Bat" lantegian ibili zen mekaniko lanetan. Alkate izana da Zestean.

Zintak

ZES-033

- **Proiektua:** Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2008-12-16
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

ZES-034

- **Proiektua:** Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2008-12-16
- **Iraupena:** 11 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber

Pasarteak

1. 1943an jaioa Iruita baserrian

- **Erref:** ZES-033/001
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:12

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Zestoako Iruita baserrian jaio zen 1943an eta 3 urte zituela joan ziren kalera bizitzera. Ama Iruitakoa bertakoa zuen eta aita Etorrakoa . 3 anai-arrebatan gazteena da bera.

Transkripzioa

-Izena eta abizena eta ematen badizkidazu.
-Xabier Unanue Alberdi, zestuarra.
-Ze urtetan jaio zinen?
-Mila beratzirehun eta berrogeita hiru, otsaillak bi, "día de la Candelaria".
-Zestuan kalean ala baserrian jaio zinen?
-Jaio baserriyan. Baiña gurasuak esaten diane z hiru urtekin jatxi emen giñen kalea ta. Gero udaratan-ta baserrira juten giñan udara pasatzera, aitonan-ta baserrira, baiña bueno, ni nere amazanak esan ohi zun bezela, baserrian jaiotako kaleumia.
-Ze baserritan jaio zinen?
-Oñ Idoieta, Iruitta baserriya esaten degu.
-Iruita?
-Iruitta, bi t-kin.
-Eta gurasoak?
-Baserritarrak. Iruitta baserrikua ama eta Etorra baserrikua aitta.
-Nungua aita?
-Etorra baserrikua.
-Eta zenbat anai-arreba?
-Hiru. Bi anai eta arreba. Neu gaztena.

-Asi ke hiru urtekin kalera.
-Hiru urtekin kalea.

2. Eskolan mojekin eta La Sallen ibilia

- **Erref:** ZES-033/002
- **Iraupena:** 0:03:28. **Hasi:** 00:01:12. **Bukatu:** 00:04:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Eskolan mojetan hasi zen miseriakordian. Mojek euskaraz egiten zieten. 7 urterekin La Salleko anaien eskolara (San Josea) joan zen. Lagunartean euskaraz egin arren maisuekin erdaraz ikasten zuten. "Hermano" batek Xabierri eta lagunei euskaraz erakusteko ahalegina egin zuen eskolaz kanpo.

Transkripzioa

-Eta eskolara?

-Bueno, ni akordatzeko naizena da txikitan mojetan egon gizona lehenbiziko, ez naiz akordatzeko, etorrita derrepente hasi gizona-edo. Baiña mojetan egon gizona bai, eta Sor Maxima zala gure moja. Ondik bizi da gizona sor Maxima. Harekin gooratzeko naiz Mixerikordia nola juten gizona eta nola eskolan egoten gizona. Lehenbiziko urtiak han pasatu gizona. Mixerikordian, mojetan. Orduan eskola nazionala zuten hemen eta monjak. Monjak neska bakarrik zuten baiña txikiak mutillak eta neska juten gizona. Baiña aparte, mutillak mutillakin eta neska neskin.

-Eta maistrak monjak?

-Monjak.

-Hemengoak ala kanpokoak?

-Bueno, euskeraz bazekien Sor Maximak behintzat; bestiak, Sor Carmenek ez zekien, ondik bizi da hura're, baiña ez. Sor Maximak bai, euskeraz eiten zigen. Txikitan, e, han mojetan. Eta gero hemen hasi gizona zazpi urtekin, mila beratzirehun eta berrogeta hamarrian, eta urte hoixe izan zuten La Salletarrak Zestua etorri zuten urtia. Hermanos de Lasalle, mila beratzirehun eta berrogeta hamarrian, eta zazpi urtekin hoekin hasi nintzen hemen San Jose ikastetxean. Hiru gela zuten eta hiru hermano etorri zuten mila beratzirehun eta berrogeta hamarrian.

-Nungoak ziren hoiek, kanpotarrak?

-Ez. Bi behintzat bai, zuzendakaria Eusebio, Hermano Eusebio Urbistondo, Atzerrekakua zuten; bestia Hermano Luis ez naiz akordatzeko nungua zuten, geroztikan gizona ez det jakin nungua zuten, eta bestia Hermano Ignacio, hau lurrekua zuten, bizkaitarra. Hiru hoiek etorri zuten. Eta hamalau urte arte ba San Jose ikastetxean.

-Eta hemen danak mutillak?

-Hemen mutillak bakarrik. Neska Mixerikordia.

-Eta zer ikasten zuten?

-Orduan ematen zuten ba beste geroztik beti ematen izan zuten, Matematika, Religiua, Geometria, Historia, Historia Religiosa. Baiña gero puntuatzen zuten Matematika, Geometria eta hoiek. Este, Erlijia, eta dozerdi bat gauza.

-Eta euskeraz ala erderaz?

-Erderaz. Klaro. Eskolan-eta euskeraz eiten gendun, euskaldunak zuten-ta.

Guk euskal girua bizi izan gendun, baiña.
-Lagun artean euskeraz egiten zenuten?
-Dana euskeraz. Hemen ez zan erdaldunik orduan.
-Debekurik eta ez zenuten euskeraz egiteagatik.
-Ez. Eskola erderaz ematen zan baiña guk errekreoan-ta euskeraz eitten gendun. Eta gerora urte bat, nik hamabi urte, hamahiru urte, askotan kontau det eta, berriz'e kontau eingo det eta, batzuk akordatze'ia, izan zan hermano bat, bizarduna, Hermano Manuel, eta harek tartetan euskeraz erakusten saiau zan. Ni lehenbiziko aditzak Nor, Nori eta Norentzat-eta, ze haiek, zerbait ematen zigun, baiña haiek aparte. Berak ba ematen ziun baiña oso gutxi; eta gaiña hola bi hillabete, hillabete bat edo nik ez dait, berak bakaziotan etortzen zanian. Hermano zahar bat zan, bizar zuri batekin. Hermano Manuel. Baiña ez, euskeraik guk ez genun ikasi, eskolan ez genun euskeraik ikasi.

3. Eskolara sartzean errezatu

- **Erref:** ZES-033/003
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:04:40. **Bukatu:** 00:05:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskola nazionalean La Sallen baino bigunagoak ziren. Xabierrek eskolara sartzean errezatu beharra izaten zuen.

Transkripzioa

-Eskolara sartutako garaian eta kantatu beharrik izaten zenuten?
-Ez.
-Askok esaten duen monjatan edo frailletan sartu ta kantau...
-Bai-bai, nik badakitt hori. Hemen La Salletarrak egon zienian'e, eskola nazionala bazeon, ta nere anaiya zaharraua eskola nazionalekin eon tzan. Bi eskola zien, La Salletarrena, San Josekua, eta gero eskola nazionalekuak. Eta hoiek kantatzen emen tzuen, kantatzen emen tzuen, baiña guk ez gendun ezautu. Guk La Salletarrekin guk kantau ez, guk aittaguria errezau eskolan sartzerako, filatan sartu eskolara eta Santo Kristua eta hiru-lau irudi, hori betikuak eta errezau-ta. Baiña eskola, guk eskolan kantau ta sekula ez. Guk ez giñun ikasi frankismoko signoikan. Eta baten batek esaten badu behintzat, neekin egondakuak. (Zerian egondakuak) bai, eskola nazionaletakuak bai, baiña guk ez.
-Eta eskolara zer arropa eraman behar izaten zenuten?
-Normala.
-Ez zeneukaten uniformearekin (joan beharrik)?
-Ez, ez, ez. Guk ez genun uniformerik-ta sekula santan ibilli.

4. Umetako jolasak; pilota gustukoen

- **Erref:** ZES-033/005
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:07:45. **Bukatu:** 00:11:05

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak aipatzen ditu, pilota zuen gustukoena. Eskolan frontoi txiki bat zuten eta han eta herriko frontoian aritzen ziren pilotan. Udan partida asko izaten ziren herrira hurbiltzen ziren kanpotarren gozamenerako. Jolas baten inguruko aipamena egiten du.

Transkripzioa

-Umetan ze jolas izaten ziren?

-Pelotan. Fubolik ez zeon ta ba pelotan. Gero ba frontoian, fubolian baiña pelotan, hemengo deportia pelota zan. Gero zaharrauk ba kanpeonato playerotan Zumaian-ta jokatzen zuen, guk'e bai eskolatik ertendakuan jokauko gendun, baiña hemen bakarrik pelota zan. Eta azkenengo urtetan berrogeta hamazazpian balonzestoko pista bat jarri zuen. Hura're ezda-bidakua izan zan, baiña ez zuan zerik. Hemen pelotan. Hemen beste deporteik ez zeon.

-Zeuen kaxa eta bazenuten pelotako maixuren bat?

-Eez! Maixoa nola izango zan ba. Geure kaxa. Kanpeonatuak eta eskolakuak organizatzen zian baiña ez, geure kasa.

-Ez zegoen pelotako entrenadoreren bat?

-Ez, hoiyek gero, hoiyek berriak dia.

-Pelotan frontoian ibiltzen zineten?

-Bai, kolejiuan bertan frontoi txiki bat zan. Eta gero beste bat hemen Gurutziagan dagona, Frontón Gurutzeaga. Oin dala gutxi, milla beratzirehun ta seian, ehun urte bete zittun, milla beratzirehun ta seikua zan frontoi hori. Eta hemen udaran-ta partiduak korredoriekin-ta jokatzen zian eta galtza zuriekin-ta. Udarán, udaran San Pedrotatik hasi eta festak pasau arte egunero izaten zan partido pelota. Udarán, beraneo, kanpotarren etortzen zien garai hortakua. Baiña hori geroko kontua da. Bueno, orduan'e jokatzen zan, baiña guk jokatzen gendun frontoi txikiyan, eta frontoi atzian. Ondikan'e jokatze'a.

-Futbolean?

-Fubolian ez zan orduan jokatzen. Bazien kanpuan-ta zarrak jokatzen zuenak, (...) zien hemen Azpeitiyan-ta jokautakuak eta terzeran jokautakuak-eta, baiña hemen bertakoikan hemen pelota zan guk ezautu deuna.

-Eta bestelako jolasak? Kaniketan-edo?

-A!, hoiek bai, betikuak, kaniketan-ta, txirrindukin-ta.

-Zerekin?

-Nola da hori, errueda bat.

-Nola esan dezu?

-Txirrindu..., nola esaten zakon, txirrintxa-edo..., hola burni batekin eamaten zana. Hori azaltzen da pelikulan, sekula ein detan parreik haundiña orduantxe ein nuan, Pedro Armendarizek rodau zuan ikazkiñena, nola zan hua, famosua, ikazkiñena. Este, nere burua, zahartu ein gea. Hor azaltzen zan jolasian mutil-koskorak txirrindu batekin-ta kalia-ta.

-Eta tabatan-edo, puxtarriak-edo, ez dakit nola deitzen diozuen, ardi...

-Bai, hoiekin'e bai, holako (...I txiki batzukin, jolasten gendun baiña... Ni neu beti pelotan jokatu det, (...Tasio, pelikula. Tasion azaltze'a hori, gure umetako... Baiña han'e kaniketan bezelaxe eta beste gauzetan bezelaxe batzuk beste batzuk baiño hobio zian, eta onak zianak hartan ibiltzen zien eta txarrak giñanak ez giñan ibiltzen.

-Horrek esan nahi du zuek pelotan onak zinetela.

-Onak ez giñan baiña bueno.

-Eta ibiltzen zineten herri diferentetan?

-Ez, hemen.

5. 14 urterekin "Guztiok Bat" lantegira

- **Erref:** ZES-033/006
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:11:05. **Bukatu:** 00:14:10

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

14 urterekin eskola bukatu eta "Guztiok bat" lantegian hasi zen ofizioa ikasiz lanean, tornuan. Astelehenetik zapatara lan egiten zuten eta asteko hogei duro kobratzen zituzten. Diru hura etxean entregatzen zuen.

Transkripzioa

-Eta hamalau urtekin eskola bukatu egin zenuen?
-Bai. Eta lanian hasi giñan.
-Nun hasi zinen?
- Gero Guztiok Bat izan tzan mekanikan. Hamalau urtekin, "catorce de octubre de mil novecientas cincuenta y siete".
-Ze izen zuen lantegiak?
-Guztiok Bat. Oindik segitze'u, oiñ Itziarren segitze'u.
-Eta zuk ikasitakoarekin zerikusirik bazuen?
-Zerikusirik ez...
-Hantxe fabrika ikasi behar izan zenuen?
-Hasi nintzan ofiziua ikasten eta. "Aprendiz", gero "oficial de tercera" eta "oficial de segunda"-ta, urtekin.
-Ze lan egiten zenuen zuk?
-Tornuerua. Tornero ikasi gendun eta tornero izan giñan.
-Nolako piezak egiten zenituzten?
-Tornuak eitten giñuzen, bertan eitten zian. Orduan Zestuan industriak eta zera haundiya zuan, orduan Guztiok Bat sortu berriya zan. Gu sartuta sortu zan. Aurretikan Iruzu zuen izena eta gero ia Guztiok Bat sortu zan. Orduan zan Eguren tornuak eitten zittuna, beste enpresa haundi bat, eta gero zan fundiziyua, Fundiciones Echave, eta mekanika kontuan, urte hoietan berrogeta hamarkada, hirurogei arteko eta hirurogei eta hirurogeita hamar arte industriak indar haundia euki zun Zestuan. Eta gu hor hasi giñen eta hor segitu genun bukau arte, praktikamente.
-Zenbat orduko, lan orduak zenbat?
-Zortzi. Eta zapatuan atsaldeko bostak arte. "Sabado Inglés" eta hori gerora, Hori gerora sortu zan. Zortzietatikan hamabittara eta ordu bat ´erdietatikan bost et´erdittara, gure horariyua zan, Zortzietatik hamabittara eta ordu bat ´erdietatikan bost et´erdittara.
-Soldata zer moduzkoa izaten zan?
-Nik lehenbiziko kobratu nuna aste guztia lana ein eta hogei durukua eaman nun etxera.
-Ordurako huskeria bat izango zan?
-Ordurako asko.
-Asko zan hogei duro?
-Bai. Beste tallerretan zerbait gutxio kobratzen zan.
-Asteko soldata hogei duro?
-Hogei duro. Nire lehenbiziko sobre batian, goguan daukatena, etxera

eaman nuna, hogeí duroko haundiya.

-Askok esaten dute irabazitako soldata gurasoei entregatu behar izaten zitzaiela.

-Bai. Eta gaiñera con mucho honor, ohorea,

-Norberak irabazitako...

-Hogeí duro hogeí duro zien, e.

-Nagusiak hemengoak ziren?

-Bertakuak zian, bai. Zulaika Hermanos, Jacinto Zulaika, Andres Zulaika eta gero Irure, Patxi Irure eta Felix Irure zian soziuak.

-Langile asko zineten?

-Bueno, hasi giñanian hogetaka giñan baiña gero ehun da pikotik gora izan zan enpresa. Bai, garrantzitsua zan. Bai, langille (...) eta gero sortu zan holako zer bat eta, baiña ez, bertako jendia dana.

6. Jaunartzearen inguruko azalpenak

- **Erref:** ZES-033/007

- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:14:10. **Bukatu:** 00:15:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Jaunartzea Zestoan egin zuen. Dotrina ikasi behar izaten zuten jaunartzerako eta apaizak hartzen zien lezioa. Jaunartzean arropak bakoitzak aukeratzen zituen, baina lazoa eta gurutzea derrigorrezkoak ziren. Neskek eta mutilek aparte egiten zuten jaunartzea eta baraurik joan behar izaten zuten.</p>

Transkripzioa

-Eta jaunartzea-ta nun egin zenituen, komunioa? Hemen Zestuan bertan?

-Bai, bi komunio. Komunio txikiya eta komunio haundiya. Nik uste'et bakarra ein nula, baiña nere aurrekuak eta bi eta gure (anaiak-eta) ere bi ein zittuen, bat zazpi-zortzi urtekin eta bestia hamar urtekin.

-Eta komuniua egiteko ze, dotriña bakarrik ematen zenuten ala?

-Bai, dotriña. Azkenengo astebetian edo esamiñ bat edo hola eitten zan, baiña ez, ez. Hori, azkenengo zera hori, astebeteko hori apaizakin eitten zan. Txartel bat ematen zuen hua ein zendula-ta.

-Erropa?

-Erropak dotoriak, dotoriauak.

-Bakoitzak nahi zuena ala?

-Bai, bai, gure garaiyan bakoitzak nahi zuna. Nik bakarrik daukatena goguan obligatoriyua zana zan holako lazo haundi bat, kurutze batekin lazo haundi bat zan besuan jarrita, eta gero kurutze bat, baiña (ahal zien?) erropakin. Gu kale-umiak giñan-ta, hemen diruik ez zan-ta, aita igeltserua-ta.

-Neska-mutillak elkarrekin joaten zineten?

-Mutillak mutillekin eta neskak neskekin.

-Eta baraurik joan behar izaten zenuten?

-Bai. Honbre, por supuesto, ez da ur tragoikan'e. zortzi t'erdietan izaten zan meza.

7. Luistarren kongregazioa

- **Erref:** ZES-033/008
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:15:40. **Bukatu:** 00:17:50

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

<p>Zestoan egon ziren apaizak izendatzen ditu. Igandero joaten ziren mezetara eta arratsaldean bezperetara joan beharra izaten zuten. Hiru meza izaten ziren: ehiztariena, kongregaziokoena, etab. Luistarren kongregazioaren inguruko kontuak kontatzen ditu.</p>

Transkripzioa

-Eta apaiza hemen bertakoa?
-Azkoittiarra, Don Jose Azkoitia. Bestia Don Emeterio Isasti, getariarra. Eta geroxio Don Jenaro... Hiru apaiz zian. Lehenbiziko urtian beste bat. Lau apaiz ezautu giñuzen guk.
-Mezetara ze joaten zineten, igandero?
-Igandero, eta bezperak arratsaldian lauretan, eta bostetan zinia.
-Ze izaten zan bezperetako hori?
-Ba eliz-funtzio bat. Normal, "vulgar y corriente" baiña bueno letzen zian pasarte, elizako pasarte batzuk, guk ez genun jun nahi izaten baiño bueno. Jai arratsaldia izaten zan eta jai arratsaldian elizara jutia ba... Baiña ohitura halaxe zan eta juten giñan eta hua bukatzen zanian bostetan zinia izaten zan, zine infantilla.
-Osea ke elizara joatea obligazioa zan.
-Bai, bai. Obligazioz ez esanda obligauta giñala. Ohitura zan eta gauza normal bat bezela.
-Mezak euskeraz?
-Mezak euskeraz. Bai, bai. Udaran-ta etortzen zien kanpoko apaizak-eta, baiñuetxia zala-ta hemen jende asko ibiltzen zan. Haiek beren mezak eta ematen zittuen baiña zortzi tt´erdietako meza; hemen hiru-lau meza ematen zien, goizian ehiztariantzako-eta izaten zana, seiretan-zazpietan-o, zortzi tt´erdietan Luistarrena, hamarretan meza nausiya. Hiru meza beti izeten zian.
-Kongregazioan egon zinan?
-Bai. Izango ez giñan ba!
-Zer egiten zenuten?
-Ze eitten gendun? Eskolatik ertenda geo sartu giñan kongregazioan, Luistarren kongregazioan. Ba ze eitten zan?

8. Zestoako zinema 1952an egina

- **Erref:** ZES-033/009
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:17:50. **Bukatu:** 00:19:57

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

1952an egin zen Zestoako zinema. Umeak zirela, frontoian izarak botata ematen zituzten pelikulak. Luistarren eginkizunak aipatzen ditu.

Transkripzioa

-Ba Luistarretako gure garaiyan iriki zan zentrua. Elizan zinian goian beste lokal haundi bat zan. Zinia berrogeita hamabiyen egin zan Zestuk zinia. Bueno, aurretik frontoi bat zan eta plaza berduras, eta jai arratsaldetan-ta botatzen zuen hola kortina batzuk eta bota, izara batzuk eta pelikula batzuk botatzen zien. Ni beti zinezalia izan naiz, historia asko daukat hor, eta akordatzen naiz mutil-koskorretan nola egoten zan frontoian goittik behera botatzen zan sare bat.

-Teloia?

-Teloietzan, izera batzuk goitik behera eta pelikula botatzen zan. Eta frontoi hori gero bihurtu zan, milla beratziarehun ta berrogeta hamabian eintzan zinia, eta ziniakin batea eintzan zentrua. Zentrua zan lokal oso on bat. Baiña zentruan'e bi zera zien, bi lokal ezberdiñ, bat mutillena eta bestia neskena. Eta gero zeuren biblioteca bat, eta gero zeon beste despatxu bat, eta gero zeon mostradore bat, gero zeuren pinponak, billarrak, letzeko lekuak, eta bueno, hor sartu giñan, berrogeta hamabian inagurau zan hori. Eta ia guk berrogeta hamazazpian eskolatikan erten gendun, eta eskolatikan erten ondorenan ba ia sartu giñan Luistarretan. Eta Luistarretan guk, lenotikan'e, ez zan guk inbentau genuna, aurretik zetorren zera bat zan, tradizio bat zan.

-Edade bat behar zen sartzeko?

-Ez, ia behin hamazazpi-hemezortzi urte ezker-ta. Eta haiena zan ba zentrua mantenitzea eta gero ba festak organizatzia-ta. San Luisetan-ta festa haundia izaten zan, (...) festak organizatzia, kanpeonato pelotak organizatzia, eta orduan ba gaztiak organizatzen genduzen festa guztiyak. Gero parte hartu, eta organizau eta norberak eitten duna nola beti ona izate'an.

-Luistarrak eta Mariatarrak.

-Mariatarrak bere aldetikan eta Luistarrak beste aldetikan. Eta gero bazan beste erakunde bat, Acción Católica-kua, hoiek zahatxuauak zien, haiek bazuen beste, beste kongregazio bat zan, baiña bueno. Danak Luistarretan ibiltzen. Luistarretan eta Mariaren Alabak. Bere medaillekin-ta.

-Zer eramaten zenuten, medalla bat?

-Medalla bat eta txuri-urdin zinta bat.

-Hori danak?

-Hori danak..

9. Ekainetik irailera egunero 2 pezetan zinea

- **Erref:** ZES-033/010
- **Iraupena:** 0:03:48. **Hasi:** 00:19:57. **Bukatu:** 00:23:45

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zinera joateko ohitura handia zuen umetatik. Zestoan ekainetik irailera bitartean egunero pelikula ezberdina ematen zuten. Neguan asteburuetan izaten zen zinea. Elizondo izena zuen zinemak. "Oeste"koak izaten ziren pelikula gehienak eta bi pezeta balio izaten zituen sarrerak. Azpeitiko eta Zumaiako zineetara ere joaten ziren.

Transkripzioa

-Lehenago aipatu duzu zinea. Zinera joateko ohitura bazenuen orduan?

-Izugarriya.

-Zenbat urtekin hasita?

-Ba nik txiki-txikitatik ezautu det zinia, eta ia behin hamasei-hamazazpi urte ezkeo. Eta geo, asko esatia izango da eta grabauta uztia gaiñea ondo dago, ez det uste beste herririk izango danikan iñun, asko esatia izango da, e, baiña Zestuan hasi ekaiñean, maietzian, bai hori da, "junio", San Pedrotatik hasi eta Zestuko festak iraillean hamarrera bitartian, egunero botatzen zan pelikula, baiña egunero diferentia. Udar. Egunero, egunero botatzen zan, zazpiretan eta hamarretan bi sesio, zazpiretan eta hamarretan, eta hasi ekaiñan azkenian San Pedro hurrengo egunetikan, eta setienbrian hamarra bitartian egunero-egunero-egunero botatzen zan, egunero-egunero pelikula diferentia. Egunero.

-Pelikulak hoiek erderaz?

-Honbre, klaro! Erderaz, hori dudikan'e. Eta nik gordeta baauzkat gaiñea orduko programaziyuak eta. Egunero botatzen zan, udaran, e. Eta neguan zapatu ta jaian. Zinia Zestuan izanda...

-Nola zuen izena zineak?

-Cine Elizondo.

-Elizondo?

-Elizondo.

-Frontoian esan dezuna?

-Frontoia berritu egin zan eta zine bezela jarri zan.

-Baiña aurretik?

-Aurretik frontoia zan eta frontoian izara botatzen zan eta jaietan botatzen zan pelikula. Eta neguan "sesión infantil" bat izaten zan eta zaharrantzako're bai, bi pelikula botatzen zien. Baiña egunero-egunero, eta ni hamazazpi urte ezkeo ez zan izango udaran egunikan zinia ikusi gabe geldituko nintzanikan.

-Udar. joaten zinen?

-Udar. juten nintzan, gure etxian ez zeon diruik baiña neretzako... nik zinia ikusi det beti, beti. Eta hirurogeta lau, hirurogeta hiruan nobienbrian antolau genun lehenbiziko aldiz forum saiuak eta gaiñera euskeraz, neu tartian nintzala, soldautzara jun nintzan urtian, eta geroztikan ba larogeta hamaika urte arte-edo forumak eta gero Zestuko topaketak eta bueno, hor historia haundi bat dao. Eta lehenbizi bota zan pelikula ere gogouan daukat: "Cuatro en un Jeep" bota zan.

-Ze tipotako pelikulak izaten ziren?

-De todo. Oestekuak gehienak, eta pelikulak danetikan, pentsauko dezu, larogeta hamar pelikula botatzen bazien hiru hillabetian ba "allí había de todo. De 3, 3R". Bueno, 3Rtik gorakuekin elizara jo behar zan-ta ez zan botatzen. Bueno, hor anekdota asko daure "que no vienen a cuento", baiña bueno. Baiña zinia bai, Zestuan zinia izan da...

-Zineko entrada zenbat diru zan?

-Ba orduan mutil-koskorak bi pezta pagatzen gendun; bi pezta, bi pezta t' erdi-edo; gero hemeretzi-hogei urte eta hor ba bost pezta, ta gero hamar pezta-ta. Baiña nik hortan suertia euki nun. Nik pelota ta zinia hoiek ez zian... Eta jaietan arratsaldian juten giñen Azpeitira lauretako trenian, bostetan pelikula ikusi eta gabian hemen.

-Azpeitira joaten zineten?

-Azpeitira jaietan, bueno, hori ez hamabost urtekin, baiña ia hemezortzi-hemeretzi-hogei urtekin-ta ba... Bi zine zien. Eta gero Zumaira're bai,

Zumaira asko juten giñen, Zumaian hiru zine ezautu dittut nik. Oin bakarra dao, ez dakit batek funtzionatzen dun. Zestuan ere itxi zan-ta.

10. Urolako trenak 5 geltoki Zestoa

- **Erref:** ZES-033/011
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:23:45. **Bukatu:** 00:25:06

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Xabierren lagunak zestoarrak ziren eta Urolako trenean ibiltzen ziren inguruko herrietara joateko. Zestoa 5 tren-geltoki zeuden.

11. Mutilek ordaintzen zieten erronda neskei

- **Erref:** ZES-033/012
- **Iraupena:** 0:03:49. **Hasi:** 00:25:06. **Bukatu:** 00:28:55

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak
- Aisia » Taberna giroa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>16 urterekin hasita tabernara sartzen ziren eta txikiteoa egiten zuten; ardoa edaten zen. Lantegira zihoan jendeak kopa edaten zuen aurrez. Emakumeak ere sartzen ziren tabernara eta gizonek ordaindu ohi zieten. Musean aritzen ziren eta erramu egunez kartetan irabazita egindakoa aipatzen du. Aste Santuan ezin izaten zen kartetan jokatu.</p>

12. Taloa eta morokila egunero

- **Erref:** ZES-033/013
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:28:55. **Bukatu:** 00:31:25

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Otorduetan babak, zopa eta txerrikia jaten zituzten nagusiki. Oilaskoa eta arraina egun berezietan jaten ziren. Baserrian behiak zituzten, eta ez zuten sekula goserik pasa. Ogia egiten zuen amonak labesuan. Taloak eta morokilak egunero izaten ziren.</p>

13. Taberna-dendak auzoetan

- **Erref:** ZES-033/015
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:33:02. **Bukatu:** 00:36:38

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Zestoako dendak izendatzen ditu. Auzoetan taberna-dendak izaten ziren, Aizarnan adibidez. Ile-apaindegiak ere baziren eta bazuten ohitura joateko. Ama jostuna zuen eta arropa ugari egiten zion Xabierri. Alpargatak eta gomazko abarkak erabiltzen zituzten eta igandeetan zapatak.

14. Ama Birjinak, Santa Kurutzak eta San Esteban eguna

- **Erref:** ZES-033/016
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:36:38. **Bukatu:** 00:39:56

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:

Zestoan hiru festa nagusi izaten ziren: Ama Birjinak, Santa Kurutzak eta San Esteban eguna. 3 festa egun hauek zerk bereizten zituen azaltzen du.

15. Lotuan dantza egiteagatik mutilek ordaindu

- **Erref:** ZES-033/017
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:39:56. **Bukatu:** 00:40:56

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromerietan dantza egiteagatik mutilek ordaindu egin behar izaten zuten eta zinta bat jartzen zitzaien paparrean. Eguberri bigarrenegoz ganadu feria egiten zen eta festa handia izaten zen, denek egiten zuten dantza lotuan egun hartan.

16. Zestoako azoka eta idi-probak

- **Erref:** ZES-033/018
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:40:56. **Bukatu:** 00:43:02

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserría » Baserríko lanak » Herrira saltzera, eroñera
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Zestoako azoka eta ferietan bertako jendea izaten zen saltzaile. Zestoak auzo asko eta baserri ugari ditu. Auzo batzuk izendatzen ditu. San Jose egunez plazako probalekuan izaten ziren idi-probak; probalari ugari zen Zestoa inguruan.</p>

17. Udan egunero pilota partidak

- **Erref:** ZES-033/019
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:43:02. **Bukatu:** 00:45:17

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Zestean pilotari garrantzitsuak zeuden. Udan egunero bi partida izaten ziren, eta Xabierrek ere jokatu izan zuen gaztetan. Txikito Iraeta, Irueta III, Etxabe XI, etab. ziren bertakoak. Udan frontoia subastatu egiten zen eta bertako jendeak hartu ohi zuen.

18. Udatiarrentzat pilota eta zinea

- **Erref:** ZES-033/021
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:45:37. **Bukatu:** 00:48:22

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

"Enpresas Unidas"-ek lagunduta hasi ziren pilota partidak martxan. Frontoia deskribatzen du. Bainuetxera kanpotar ugari hurbiltzen zelako hasi ziren martxan pilota eta zinea. Kubatar ugari hurbiltzen zen herrira. Atanotarrek egiten zituzten pilotak.

19. San Jose eguneko ospakizunak

- **Erref:** ZES-033/023
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:48:28. **Bukatu:** 00:50:11

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

<p>San Jose egunez San Jose ikastetxean festa egiten zen, eta berezitasun handiena zinta-karrera eta Basarri eta Uztapide bertsolariak izaten ziren. Pello Kirten ezizenez ezaguna zen umoregilearen aipamena.</p>

20. Bertsoak kantatzea zentsuratua zegoenekoak

- **Erref:** ZES-033/024
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:50:11. **Bukatu:** 00:52:16

Gaia(k):

- [Aisia](#) » [Kultura](#) » [Bertsolaritza](#)

Laburpena:

<p>Zestoan bertsolaritzak erakarpen handia zuen. Manuel Olaizola
Uztapide aipatzen du. Bertsolariek kantatzea zentsuratua izan
zuten garaia ere aipatzen du. Kantatzeko baimena berreskuratu zuten
egunean Zestoako "Hotel Asunci^{on}" kantatu zuten lehendabizikoz.</p>

21. Erromeriak eta soinujoleak

- **Erref:** ZES-033/025
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:52:16. **Bukatu:** 00:55:00

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Anton Baltzola, Mardu eta Xiete piezas ezizenez deituriko soinujoleak izendatzen ditu. Anekdotak bat kontatzen du.</p>

22. Zestoako hotelak; bainuetxean aurkitutako pelikula

- **Erref:** ZES-033/027
- **Iraupena:** 0:05:52. **Hasi:** 00:55:48. **Bukatu:** 01:01:40

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zestoan 14 hotel zeuden eta nagusi kanpotarrak zituzten gehienek. Bertako urak gibela sendatzen zuela-eta, bainua hartzeaz gain, edan ere egiten zen. Xabierrek bainuetxean lan egin zuen eta gerenteak bertan grabatua izan zen pelikula bat nola eman zion eta Zestoan nola proiektatu zuten kontatzen du. Bainuetxean, "casa ba💎", "gran hotel", Alameda, txaleta, etab. ziren. Ehundik gora lagunek lan egiten zuten bertan.

23. Bainuetxeari esker etxeetan apopiloak

- **Erref:** ZES-033/029
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 01:01:50. **Bukatu:** 01:02:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Kaleko etxeetan kanpotar ugari hartzen zen apopilo. Bainuetxean lan egiteko ez zen edozein neska hartzen, aukeratuak izaten ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com